
Uiterst zeldzame nachtvlinder aan de Wassenaarse Slag

Wouter Moerland
Neeltje van Zuytbrouckhof 50, 2311 WD Leiden
woutermoerland@gmail.com

Al sinds 2004 vindt nachtvlinderonderzoek plaats aan de Wassenaarse Slag, op veldstation de Klip. Met behulp van fel UV-licht en zoete lokstoffen worden gedurende het hele jaar vlinders gelokt. Resultaten van Leids onderzoek (Van Alphen 2006) wijzen uit dat de duinen een diverse vlinderfauna herbergen, met verscheidene, landelijk gezien, zeldzame soorten. Een bijzondere vlinder werd in de nacht van 6 augustus 2010 aangetroffen. De zwartvlekspikkelspanner *Menophra abruptaria* kwam toen op het licht. Hoewel onmiskenbaar (Fig. 1) bleek de vlinder van De Klip lastiger op naam te brengen. Het exemplaar betrof een zeer afgesleten mannetje, waarbij weinig meer van het fraaie lijnenspel over was. Onmiskenbaar waren de gegolfde achtervleugels, in combinatie met de zwarte stip op de voorvleugels. De determinatie is bevestigd door Rob de Vos van het Zoologisch Museum te Amsterdam. Tot dusver was van de vlinder in Nederland slechts één vliegplek bekend, te weten een achtertuin in IJsselmonde, Rotterdam-Zuid. In 2007, 2008 en 2010 is de spanner hier waargenomen, wat doet vermoeden dat er sprake is van een kleine populatie. Oudere waarnemingen uit Nederland zijn er nauwelijks. Op Europese schaal is de soort aanzienlijk algemener. In het overgrote deel van de Franse departementen is de vlinder bekend (www.lepinet.fr). In Engeland is de soort wijdverspreid, maar wordt schaarser in de noordelijke regio's (www.ukmoths.co.uk). In België blijkt de vlinder al zeer zeldzaam te zijn en heel lokaal voor te komen. De zwartvlekspikkelspanner is duidelijk een soort van de zachtere klimaten. De vlinders vliegen in twee generaties, in het vroege voorjaar, en in juli-augustus. Verscheidene waardplanten worden in de literatuur genoemd, zoals es *Fraxinus* en sering *Syringa*. Een belangrijke waardplant in de duinen kan wilde liguster *Ligustrum vulgare* zijn, een plant die hier alom aanwezig is. De vlinder van 8 augustus kan wellicht in dit verband een voorbode zijn van reële vestiging in de duinen. Mocht het areaal van de vlinder beperkt worden door klimatologische factoren, dan kunnen meer Nederlandse waarnemingen uit de duinen (en elders) volgen. Tot op heden lijkt die eventuele areaaluitbreiding als gevolg van klimaatsopwarming mee te vallen. Sinds Nederlandse nachtvlinderliteratuur voorhanden is (Waring & Townsend 2006) wordt er verspreid over het land volop 'genachtvlinderd', blijkens natuurdata uit www.waarneming.nl. Hiermee wordt de kans op een ontdekking van nieuwe populaties aanzienlijk groter. Tot op heden staat de zwartvlekspikkelspanner echter te boek als uiterst zeldzaam (www.vlindernet.nl). Hij is hoe dan ook een aanwinst voor de duinfauna van Meijendel.

Literatuur

- Alphen JJM van (2006). Nachtvinders in de Wassenaarse duinen. *Holland's Duinen* 48: 5-33.
- Waring P & M Townsend (2006). Nachtvinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Vertaling en bewerking M Groenendijk & J van der Meulen. Eindredactie D Groenendijk. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.

De zwartvlek-
spikkelspanner
(vers exemplaar uit
Zuid-Frankrijk 2010,
foto C. de Groot)